

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 ianuarie

Seria I, Anul XXXII, Nr. 7 (388), 2026

ÎNCHIDEREA PORȚII SFINTE A BAZILICII SAN PIETRO

Din sumar:

Declarația Conferinței Episcopilor din România privind inițiativa legislativă de legalizare a prostituției în România - pag.2; Alocuțiunea Papei Leon al XIV-lea la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3; Un Jubileu, doi Papi - pag. 4-5; Predica Sfântului Părinte Papa Leon la Solemnitatea Epifaniei - Închiderea Porții Sfinte - pag. 6-7; Timpul nostru cu Preacurata Fecioară Maria - pag. 10.

Declarația Conferinței Episcopilor din România privind inițiativa legislativă de legalizare a prostituției în România

În contextul dezbaterii publice privind un potențial cadru legal pentru reglementarea prostituției în România, Conferința Episcopilor Catolici din România își exprimă cu fermitate opoziția față de această inițiativă legislativă care, departe de a proteja persoanele vulnerabile, riscă să instituționalizeze exploatarea, mai ales a femeilor, tinerelor și adolescentelor, sub aparența legalității. Prostituția este în sine exploatare, întrucât presupune punerea în vânzare a unei realități care prin natura sa, nu poate face obiectul unei tranzacții comerciale.

Tragediile recente, în care mai multe femei au fost victime ale violenței, au atras atenția societății românești asupra necesității combaterii ferme și imediate a femicidului. Propunerea legislativă la care ne referim nu face decât să încurajeze un context în care femeile riscă în mod constant să fie agresate, prin violență de natură fizică și psihologică, într-un cadru legal.

Printre argumentele vehiculate în spațiul public în favoarea adoptării acestei propuneri legislative se numără fiscalizarea și protecția socială prin legalizarea prostituției. În acest scenariu, statul nu doar eșuează în a combate prostituția, ci și beneficiază de pe urma exploatarea persoanelor vulnerabile. Credem că, în ciuda situației economice dificile în care se află România în acest an, se pot găsi soluții fiscale care să nu fie construite pe degradarea și suferința femeilor, ca cetățeni

ai României.

Invităm Parlamentul României, Guvernul, autoritățile publice și întreaga societate civilă la o dezbateră onestă, bazată pe date și dovezi. Totodată, încurajăm canalizarea eforturilor în programe de reintegrare socială și profesională pentru persoanele care doresc să iasă din prostituție, cu sprijin economic, psihologic, medical și educațional specializat.

Catehismul Bisericii Catolice declară cu tărie: „Prostituția atentează la demnitatea persoanei care se prostituează și care e redusă la plăcerea venerică obținută de la ea. Cel care plătește păcătuiește grav împotriva lui însuși: lezează curăția la care îl angaja Botezul său și își pângărește trupul, templu al Duhului Sfânt” (CBC 2355). Mai mult, „prostituția constituie un flagel social. El lovește, în mod obișnuit, femei, dar și bărbați, copii sau adolescenți – în ultimele două cazuri, păcatul este dublat de scandal” (CBC 2355).

Fidelă doctrinei sociale a Bisericii Catolice, Conferința Episcopilor Catolici din România își reafirmă angajamentul de a sprijini toate inițiativele care protejează cu adevărat demnitatea persoanei umane și combat exploatarea, atât cea sexuală, cât și în orice altă formă. Sperăm și ne rugăm ca Parlamentul și societatea să prioritizeze binele comun real, respingând ferm orice formă de normalizare a exploatarea cetățenilor.

Secretariatul General al CER

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Mihaela Caba-Madarasi, Cristian Ciulea, Ioan Dărbăneanu, Alin Crețu, Maria-Mirela Filimon, Eugen Ivuț, Silvia Pantiș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;

E-mail: olimpiu35@yahoo.it;

Tel: 0722.450.013

Abonamente și difuzare: Claudiu Boda

Magazin „Sfânta Tereza”

Str. Ep. Mihai Pavel nr. 4

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunea Papei Leon al XIV-lea la Rugăciunea *Angelus*

Noi purtăm chipul Lui, o scânteie din lumina Lui
4.01.2026

Dragi frați și surori, duminică frumoasă!

În această a doua duminică după Nașterea Domnului, doresc mai întâi să vă reînnoiesc urările mele de bine. Poimăine, odată cu închiderea Porții Sfinte a Bazilicii San Pietro, vom încheia Jubileul Speranței. Însuși misterul Crăciunului, în care suntem încă cufundați, ne amintește că temelia speranței noastre este Întruparea lui Dumnezeu. Prologul lui Ioan, pe care Liturgia ni-l prezintă astăzi, ne amintește clar acest lucru: „Cuvântul s-a făcut trup și a locuit printre noi” (Io. 1,14). Într-adevăr, speranța creștină nu se bazează pe previziuni optimiste sau pe calcule umane, ci pe decizia lui Dumnezeu de a fi părtăș cu noi de călătorie, pentru ca noi să nu fim niciodată singuri în drumul nostru prin viață. Aceasta este opera lui Dumnezeu: în Isus, El a devenit unul dintre noi, a ales să rămână cu noi și a dorit să fie pentru totdeauna Dumnezeu-cu-noi.

Venirea lui Isus în slăbiciunea cărnii umane ne reînnoiește speranța. În același timp, ne încredințează o dublă angajare: una față de Dumnezeu și cealaltă față de semenii noștri. Suntem dedicați lui Dumnezeu, pentru că, din moment ce El s-a făcut trup, alegând fragilitatea noastră umană ca locuință, suntem chemați să reconsiderăm modul în care gândim despre El, începând cu trupul lui Isus, și nu dintr-o doctrină abstractă. Prin urmare, trebuie să ne examinăm constant spiritualitatea și modul în care ne exprimăm credința, pentru a ne asigura că acestea sunt cu adevărat întrupate. Cu alte cuvinte, trebuie să fim capabili să contemplăm, să proclamăm și să ne rugăm Dumnezeu-lui care ne întâlnește în Isus. El nu este o zeitate îndepărtată într-un cer perfect deasupra noastră, ci un Dumnezeu care este aproape și locuiește pe pământul nostru fragil, care devine prezent în chipurile fraților și soriilor noastre și se revelează în circumstanțele vieții de zi cu zi.

Angajamentul nostru față de toți bărbații și femeile trebuie să fie, de asemenea, consecvent. Deoarece Dumnezeu a devenit unul dintre noi, fiecare ființă umană este o reflectare a Lui, purtând chipul Lui și conținând o scânteie din lumina Lui. Acest lucru ne cheamă să recunoaștem demnitatea inviolabilă a fiecărei persoane și să ne oferim în iubire reciprocă unii pentru alții. Mai mult, Întruparea cere un angajament concret pentru promovarea fraternității și comuniunii. Prin acest angajament, solidaritatea devine criteriul tuturor relațiilor umane, chemându-ne să luptăm pentru dreptate și pace, să avem grijă de cei mai fragili și să îi apărăm pe cei slabi. Dumnezeu s-a făcut trup; prin urmare, nu există un cult autentic adus lui Dumnezeu fără grija pentru umanitate.

Frați și surori, fie ca bucuria Crăciunului să ne încurajeze să continuăm călătoria noastră. Să o rugăm pe Fecioara Maria să ne facă tot mai dispuși să slujim atât lui Dumnezeu, cât și aproapelui nostru.

Își asumă ce e al nostru, ne dăruiește ce e al Său
11.1.2026

Dragi frați și surori, duminică frumoasă!

Sărbătoarea Botezului lui Isus, pe care o celebrăm astăzi, anticipează începutul timpului de peste an. Această perioadă liturgică ne va invita să îl urmăm împreună pe Domnul, să ascultăm cuvântul Său și să imităm gesturile Sale de iubire față de ceilalți. Astfel, confirmăm și reînnoim Botezul nostru, Sacramentul care ne face creștini, eliberându-ne de păcat și transformându-ne în copii ai lui Dumnezeu prin puterea Spiritului său de viață.

Evangelhia de astăzi povestește cum se produce acest semn eficient al harului. Când Isus este botezat de Ioan în râul Iordan, El vede „Spiritul lui Dumnezeu coborând ca un porumbel și venind deasupra Lui” (Mt. 3,16). În același timp, din cerurile deschise, răsună vocea Tatălui: „Acesta este Fiul Meu cel iubit” (v. 17). În acest moment, întreaga Treime devine prezentă în istorie: în timp ce Fiul coboară în apele Iordanului, Spiritul Sfânt coboară asupra Sa și, prin El, ne este dat ca putere a mântuirii.

Dragi prieteni, Dumnezeu nu privește lumea de departe, indiferent față de viețile noastre, de problemele sau de așteptările noastre! Dimpotrivă, El vine printre noi cu înțelepciunea Cuvântului Său întrupat, atrăgându-ne într-un plan minunat de iubire pentru întreaga umanitate. De aceea Ioan Botezătorul, plin de uimire, îl întreabă pe Isus: „Tu vii la mine?” (v. 14). Da, în sfințenia sa, Domnul se lasă botezat ca un păcătos, pentru a revela milostivirea infinită a lui Dumnezeu. Fiul Unul-Născut, în care suntem frați și surori, vine să slujească mai mult decât să domine, să mântuiască mai mult decât să condamne. El este Cristos Mântuitorul. El ia asupra Sa ceea ce este al nostru, inclusiv păcatul nostru, și ne dă ceea ce este al Său: harul vieții noi și veșnice.

Sacramentul Botezului face ca acest eveniment să fie prezent în orice timp și loc, primindu-ne pe fiecare dintre noi în Biserică, poporul lui Dumnezeu, alcătuit din bărbați și femei de toate națiunile și culturile, renăscuți prin Spiritul Său. Să dedicăm, așadar, această zi amintirii marelui dar pe care l-am primit, angajându-ne să dăm mărturie despre el cu bucurie și autenticitate. Chiar astăzi, am botezat mai mulți nou-născuți care au devenit noii noștri frați și surori în credință. Cât de frumos este să celebrăm iubirea lui Dumnezeu – care ne cheamă pe nume și ne eliberează de rău – ca o singură familie! Acest prim Sacrament este un semn sacru care ne însoțește pentru totdeauna. În momentele de întuneric, Botezul este lumină; în conflictele vieții, este reconciliere; în ceasul morții, este poarta către cer.

Să ne rugăm împreună, cerând Fecioarei Maria să susțină credința noastră și misiunea Bisericii în fiecare zi.

Un Jubileu, doi Papi

Anul Sfânt 2025 rămâne unic în istoria Bisericii Catolice, fiind marcat de trecerea la Domnul a Papei Francisc și de alegerea succesorului său, Papa Leon al XIV-lea. Deschis de Papa Francisc pe 24 decembrie 2024 și încheiat de actualul Pontif prin ritualul tradițional al închiderii Porții Sfinte de la Vatican, pe 6 ianuarie 2026, Jubileul a condus la Roma pașii a peste 33 de milioane de pelerini, în ciuda tensiunilor internaționale tot mai accentuate.

Ultimele luni ale Papei Francisc

Papa Francisc a continuat activitatea pastorală până la internarea sa la spitalul Gemelli, la jumătatea lunii februarie a anului trecut, în urma unei infecții severe. De pe patul de spital, Pontiful a rămas aproape de credincioși prin mesaje și rugăciune, o imagine devenită simbol fiind cea surprinsă în mica capelă a spitalului, unde Papa celebra îmbrăcat în halat și cu stola mov.

Externat pe 23 martie 2025, Sfântul Părinte s-a întors la Vatican după o oprire la Bazilica „Santa Maria Maggiore”, locul unde avea să fie înmormântat. La 21 aprilie 2025, cardinalul camerlengo Kevin J. Farrell a anunțat trecerea la Domnul a Papei Francisc, în urma unui accident vascular cerebral. Peste 250.000 de persoane au participat la funeraliile desfășurate în Piața „Sfântul Petru” din Vatican, iar sute de mii de pelerini au fost să îi aducă un ultim omagiu.

Conclavul și alegerea noului Papă

Conclavul convocat după perioada de doliu a fost unul dintre cele mai rapide din istorie. La 8 mai

2025, după doar patru scrutine, cardinalii electori l-au ales pe Eminența Sa Robert Francis Prevost, originar din Statele Unite și fost prefect al Dicasterului pentru Episcopi, drept cel de-al 267-lea Succesor al lui Petru. Acesta a ales numele de Leon al XIV-lea, în omagiu pentru Papa Leon al XIII-lea, autorul enciclicei *Rerum novarum*.

În primul său mesaj către lume, noul Suveran Pontif a rostit cuvântul „Pace”, un apel pe care l-a reluat constant în lunile următoare, promovând diplomația activă și dialogul în contextul conflictelor internaționale. Papa Leon al XIV-lea cere lumii o „pace dezarmată și dezarmantă” (Mesaj pentru Ziua Mondială a Păcii 2026), expresie care devine semnul distinctiv al pontificatului său.

Un pontificat cu accent pe pace și săraci

Papa Leon al XIV-lea a continuat direcțiile trasate de predecesorul său, întărind în mod special promovarea păcii, întâlnirile interreligioase și apropierea de cei marginalizați. A relansat apelul „Niciodată să nu mai fie război!”, a deschis Castel Gandolfo dialogului internațional și a propus Vaticanul drept loc de mediere pentru pacea în Ucraina. Prima sa Exortatie apostolică, „Dilexi te”, publicată la 4 octombrie anul trecut, a continuat proiectul inițiat de Papa Francisc, subliniind atenția față de cei săraci, victimele violenței și ale nedreptăților sociale.

În Turcia și Liban, în cadrul primei călătorii apostolice internaționale, realizată între 27 noiembrie

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

COPYRIGHT © VATICAN

și 2 decembrie 2025, cu ocazia împlinirii a 1700 de ani de la Conciliul de la Niceea, Papa a vizitat Ankara, apoi Istanbulul, unde s-a întâlnit cu Patriarhul Bartolomeu I și a participat la o ceremonie comemorativă la İznik, actuala Niceea. În Liban, a vizitat Beirutul, s-a rugat în portul devastat în 2020, s-a întâlnit cu supraviețuitori și cu familiile victimelor, a celebrat o întâlnire la Bkerké cu cincisprezece mii de tineri din Orientul Mijlociu, s-a întâlnit cu patriarhi, lideri religioși și a lansat un nou apel la depunerea armelor.

Înainte de această călătorie internațională, la 20 noiembrie 2025, Papa a făcut prima sa vizită apostolică în Italia, la Assisi, unde s-a rugat la mormântul Sfântului Francisc, încredințându-i destinele omenirii și ale Creației. Angajamentul pentru îngrijirea Creației – Casa noastră comună – a fost reafirmat și în momentul istoric trăit împreună cu regele Charles al III-lea și Regina Camilla, pe 23 octombrie 2025, în Capela Sixtină, în cadrul unei celebrări de laudă adusă lui Dumnezeu Creatorul, un gest care a întărit dialogul și drumul spre unitate.

Tinerii, în centrul Jubileului

Un moment culminant al Anului Sfânt a fost Jubileul Tinerilor, desfășurat între 28 iulie și 3 august 2025, la Roma și Tor Vergata, la care au participat peste un milion de tineri din întreaga lume. La Tor Vergata, Papa i-a încurajat pe tineri să caute sfințenia și să nu se mulțumească cu superficialitatea sau relațiile virtuale. Canonizarea fericiților Carlo Acutis și Pier Giorgio Frassati, la 7 septembrie 2025, a reprezentat

un alt moment major, întărind chemarea la sfințenie în rândul noilor generații.

Reforme și guvernare eclezială

Papa Leon al XIV-lea a inițiat o serie de reforme structurale în Curia Romană, consolidând transparența financiară și participarea comunității ecleziale. De asemenea, a realizat mai multe numiri semnificative în dicasterie și în marile arhiepiscopii ale lumii.

Încheierea Jubileului și parcursul Bisericii

Anul Sfânt s-a încheiat la 6 ianuarie 2026, de sărbătoarea Epifaniei, odată cu închiderea Porții Sfințe de la Bazilica „Sfântul Petru”. Ca o continuare a parcursului jubiliar, semn al unei „Biserici vii”, după cum a spus Papa în omilia rostită pe 6 ianuarie a.c., în 7–8 ianuarie a avut loc un Consistoriu extraordinar dedicat sinodalității, misionarității, liturgiei și implementării constituției *Praedicate Evangelium*.

Reflecția asupra misionarității a avut loc în lumina exortației *Evangelii gaudium*: document considerat „harta” pontificatului Papei Francisc, care devine acum pentru Leon al XIV-lea o călăuză pentru calea unei Biserici care merge înainte de peste două milenii, „prin pași, nu prin salturi”, rămânând fidelă misiunii sale de a purta lumii Evanghelia păcii și a speranței.

Salvatore Cernuzio (*L'Osservatore Romano*)

Mihaela CABA-MADARASI
Biroul de Presă EGCO

Predica Sfântului Părinte Papa Leon la Solemnitatea Epifaniei - Închiderea Porții Sfinte -

Dragi frați și surori,

Evangelhia (cf. Mt. 2,1-12) descrie marea bucurie a magilor când au văzut din nou steaua (cf. v. 10), dar și tulburarea simțită de Irod și de tot Ierusalimul la căutarea lor (cf. v. 3). Ori de câte ori este vorba despre manifestările lui Dumnezeu, Sfânta Scriptură nu ascunde aceste contraste: bucurie și tulburare, rezistență și ascultare, teamă și dorință. Astăzi sărbătorim Epifania Domnului, conștienți că în prezența Lui nimic nu rămâne ca înainte. Acesta este începutul speranței. Dumnezeu se revelează și nimic nu poate rămâne neschimbat. Se sfârșește un anumit fel de liniște, cea care îi face pe melancolici să repete: „Nu este nimic nou sub soare” (Ecl. 1, 9). Începe ceva de care depind prezentul și viitorul, așa cum anunță Profetul: „Ridică-te, strălucește, căci lumina ta a venit, și slava Domnului s-a ridicat peste tine” (Is. 60, 1).

Este surprinzător că Ierusalimul, un oraș care a fost martorul atâtor noi începuturi, este tulburat. În interiorul său, cei care studiază Scripturile și cred că au toate răspunsurile par să fi pierdut capacitatea de a pune întrebări și de a cultiva dorințe. Într-adevăr, orașul este speriat de cei care vin la el de departe, mișcați de speranță, până la punctul de a percepe o amenințare în ceea ce ar trebui să-i dea o mare bucurie. Această reacție ne provoacă și pe noi, ca Biserică.

Poarta Sfântă a acestei basilici, care a fost închisă astăzi, a văzut fluxul a nenumărați bărbați și femei, pelerini ai speranței, în drumul lor spre Orașul ale cărui porți sunt mereu deschise, noul Ierusalim (cf. Ap. 21,25). Cine erau ei și ce i-a mișcat? La sfârșitul Anului Jubiliar, suntem provocați într-un mod deosebit de serios de căutarea spirituală a contemporanilor noștri, care este mult mai bogată decât putem noi înțelege. Milioane dintre ei au trecut pragul Bisericii. Ce au găsit? Ce inimi, ce atenție, ce corespondență? Da, magii încă există. Sunt oameni care acceptă provocarea de a-și risca propria călătorie, care într-o lume tulburată ca a noastră, în multe feluri respingătoare și periculoasă, simt nevoia să plece, să caute.

Homo viator, spuneau strămoșii noștri. Suntem vieți într-o călătorie. Evangelhia angajează Biserica să nu se teamă de acest dinamism, ci să-l aprecieze și să-l îndrepte spre Dumnezeu, care îl inspiră. Este un Dumnezeu care ne poate tulbura, pentru că nu rămâne nemișcat în mâinile noastre ca idolii de argint și aur: el este în schimb viu și dător de viață, ca acel Copil pe care Maria l-a găsit în brațele sale și pe care magii l-au adorat. Locurile sfinte, precum catedralele, basilicile și sanctuarele, care au devenit destinații pentru pelerina-

jele jubiliare, trebuie să răspândească parfumul vieții, impresia de neșters că a început o altă lume.

Să ne întrebăm: există viață în Biserica noastră? Există loc pentru ceea ce se naște? Îl iubim și îl proclamăm pe Dumnezeu care ne pune pe cale?

În poveste, Irod se teme pentru tronul său și este agitat de ceea ce simte că este în afara controlului său. El încearcă să profite de dorința magilor și să le îndrepte căutarea în avantajul său. Este gata să mintă, este dispus să facă orice; frica, de fapt, ne orbește. Bucuria Evangheliei, pe de altă parte, ne eliberează: ne face prudenți, da, dar și îndrăzneți, atenți și creativi; ne sugerează căi diferite de cele deja parcurse.

Magii aduc la Ierusalim o întrebare simplă și esențială: „Unde este cel care s-a născut?” (Mt. 2,2). Cât de important este ca cei care intră în Biserică să simtă că Mesia tocmai s-a născut acolo, că acolo s-a adunat o comunitate în care a răsărit speranța, că acolo se desfășoară o poveste de viață! Jubileul a venit să ne amintească că putem începe din nou, că suntem încă la început, că Domnul vrea să crească printre noi, vrea să fie Dumnezeu-cu-noi. Da, Dumnezeu provoacă ordinea existentă: el are vise pe care le inspiră profeților săi chiar și astăzi; el este hotărât să ne răscumpere din vechile și noile forme de sclavie; el îi implică pe tineri și bătrâni, săraci și bogați, bărbați și femei, sfinți și păcătoși în lucrările sale de milă, în minunile dreptății sale. El nu face zgomot, dar Împărăția sa răsare deja peste tot în lume.

Câte epifanii ne-au fost date sau ne vor fi date! Totuși, ele trebuie îndepărtate de intențiile lui Irod, de fricile mereu gata să se transforme în agresiune. „Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea.” (Mt. 11,12). Această expresie misterioasă a lui

(continuare în pag. 7)

Rugăciunea Jubileului 2025

„Tată ceresc,
credința pe care ne-ai dăruit-o în
Fiul tău Isus Cristos, fratele nostru
și flacăra carității
revărsată în inimile noastre de către Spiritul Sfânt,
să trezească în noi binecuvântata speranță
în așteptarea venirii Împărăției tale.

Fie ca harul tău să ne transforme
în cultivatori harnici ai semințelor Evangheliei
care să fermenteze umanitatea și cosmosul
în așteptarea plină de speranță
a cerurilor noi și a pământului nou,
când, biruite fiind puterile Răului,
slava Ta se va arăta pentru totdeauna.

Harul Jubileului
să reînvie în noi, Pelerini ai Speranței,
dorul după bunurile cerești
și să reverse asupra lumii întregi
bucuria și pacea
Mântuitorului nostru.
Ție, Dumnezeu veșnic binecuvântat,
slavă și glorie în vecii vecilor!
Amin.”

(Papa Francisc)

(urmare din pag. 6)

Isus, consemnată în Evanghelia după Matei, nu poate să nu ne facă să ne gândim la numeroasele conflicte cu care oamenii pot rezista și chiar pot lovi noutatea pe care Dumnezeu o are pregătită pentru toți. A iubi pacea, a căuta pacea, înseamnă a proteja ceea ce este sfânt și tocmai din acest motiv este la început: mic, delicat, fragil ca un copil. În jurul nostru, o economie distorsionată încearcă să profite de orice. O vedem: piața transformă chiar și setea umană de căutare, de călătorie, de a lua de la capăt în afaceri. Să ne întrebăm: ne-a învățat Jubileul să fugim de acel tip de eficiență care reduce totul la un produs și ființa umană la un consumator? După acest an, vom fi mai capabili să recunoaștem un vizitator ca pelerin, un străin ca pe căutător, o persoană îndepărtată ca pe aproapele nostru, o persoană diferită ca pe tovarăș de călătorie?

Modul în care Isus i-a întâlnit pe toți și s-a lăsat abordat de toți ne învață să prețuim secretele inimilor pe care numai El le poate citi. Cu el, învățăm să înțelegem semnele timpurilor (cf. Conciliul Ecumenic Vatican II, Constituția pastorală *Gaudium et Spes*, 4). Nimeni nu ne poate vinde asta. Pruncul pe care Magii îl adoră este

un Bine neprețuit și incomensurabil. El este Epifania generozității. Ne așteaptă nu în locuri prestigioase, ci în locuri umile. „Și tu, Betleem, pământ al lui Iuda, nu ești nicidecum cel mai mic dintre conducătorii lui Iuda” (Mt. 2,6). Câte orașe, câte comunități au nevoie să audă: „Nu ești nicidecum cel mai mic”. Da, Domnul ne surprinde încă! Se lasă găsit. Căile Lui nu sunt căile noastre, iar cei violenți nu le pot controla, nici puterile lumii nu le pot bloca. De aici marea bucurie a magilor care au lăsat în urmă palatul și templul și au plecat spre Betleem: atunci au văzut din nou steaua!

Din acest motiv, dragi frați și surori, este frumos să devenim pelerini ai speranței. Și este frumos să continuăm să fim așa, împreună! Fidelitatea lui Dumnezeu ne va uimi din nou. Dacă nu reducem bisericile noastre la monumente, dacă comunitățile noastre rămân cămine, dacă rezistăm uniți lingușirii celor puternici, atunci vom fi generația zorilor. Maria, Luceafărul, va merge mereu înaintea noastră! În Fiul ei vom contempla și vom sluji o umanitate magnifică, transformată nu de iluziile omnipotenței, ci de Dumnezeu care din iubire s-a întrupat.

Traducere din limba italiană: Cristian CIULEA

Jubileul Speranței în Eparhia Greco-Catolică de Oradea

„Speranța nu dezamăgește, pentru că iubirea lui Dumnezeu a fost revărsată în inimile noastre prin Spiritul Sfânt care ne-a fost dat”: cu această convingere a fost trăit Jubileul Speranței, inaugurat la Oradea pe 29 decembrie 2024, în Catedrala Greco-Catolică „Sfântul Nicolae”, de Preasfinția Sa Virgil Bercea. Bogat în evenimente locale, Anul Sfânt 2025 a condus pașii multor credincioși din Eparhia Greco-Catolică de Oradea într-o experiență profundă, prin care aceștia au putut să-și reînnoiască drumul credinței și să bea din izvoarele speranței. În deplină comuniune cu succesorul lui Petru, sute de pelerini din Eparhia noastră au participat la pelerinaje la Roma, cu prilejul diferitelor evenimente jubiliare.

Primul grup de pelerini orădeni care a trecut Poarta Sfântă a Bazilicii „Sfântul Petru” a fost o delegație prezentă la aniversarea a 80 de ani a Asociației Italiene a Profesorilor Catolici, eveniment marcat de rugăciune, reflecție și de apelul Papei Francisc la speranță, educație și responsabilitate creștină.

Jubileul Jurnaliștilor, desfășurat la Roma cu prilejul sărbătorii Sfântului Francisc de Sales, la 24 ianuarie 2025, a reunit mii de profesioniști ai comunicării din întreaga lume, în jurul mesajului Papei Francisc de a fi „naratori ai speranței”, printr-o comunicare sinceră, responsabilă și luminoasă.

Jubileul Artiștilor și al Culturii, desfășurat la Roma în perioada 15–18 februarie 2025, a reunit mii de creatori din întreaga lume. În omilia sa, Papa Francisc a subliniat că artiștii sunt chemați să fie „păstrători ai speranței”, capabili să transforme suferința în lumină și să ofere omenirii sens, frumusețe și direcție într-o lume marcată de crize.

O experiență profund spirituală a fost trăită de un grup orădean cu prilejul Jubileului Diaconilor Permanenți, desfășurat la Roma în perioada 21–23 februarie, în cadrul căruia a fost evidențiată importanța diaconului ca slujitor chemat să vadă și să-i învețe pe alții să vadă.

În perioada 5–6 aprilie 2025, un grup de pelerini din Eparhia Greco-Catolică de Oradea a participat la Roma la Jubileul Bolnavilor și al Personalului Medical, o experiență de credință și speranță, trăită ca „pelerini ai suferinței vindecate”, sub privirea binecuvântătoare a Papei Francisc.

În perioada 12–14 mai a anului trecut, Roma a devenit loc de întâlnire pentru inimile Răsăritului creștin: Jubileul Bisericilor Orientale a adunat mii de credincioși din întreaga lume, uniți în rugăciune la mormântul Sfântului Petru, mărturisind o diversitate care respiră unitate. A fost un pelerinaj al memoriei, al comuniunii și al credinței trăite în bogăția

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

tradițiilor străvechi.

A urmat pelerinajul Eparhiei Greco-Colice de Oradea la Roma – o profundă experiență de credință și comuniune, în care credincioșii au trăit cu intensitate bucuria întâlnirii cu Dumnezeu, cu Biserica universală și cu ei înșiși, sub semnul speranței și al reînnoirii spirituale.

Peste un milion de tineri din întreaga lume au trăit același mesaj – „Cristos este speranța lumii” în cadrul pelerinajului tinerilor din Anul Speranței, desfășurat la Roma și la Tor Vergata, în prezența Papei Leon. Participanții din România, însoțiți de Preasfințitul Virgil Bercea, au fost părtași ai unei experiențe de neuitat.

Jubileul Profesioniștilor din Justiție, celebrat la Roma în luna septembrie 2025, a reunit participanți din numeroase țări, inclusiv din România, într-un moment de reflecție asupra rolului justiției ca slujire a adevărului, a demnității umane și a păcii. Papa Leon al XIV-lea a subliniat responsabilitatea morală a celor chemați să apere dreptatea, îndemnându-i la fidelitate față de adevăr, respect față de persoană și deschidere spre reconciliere.

În perioada 8–12 octombrie, participanți din Eparhia Greco-Catolică de Oradea au fost prezenți la Roma pentru Jubileul Persoanelor Consacrate și al Spiritualității Mariane, unde a fost evidențiat rolul Mariei ca model de credință, ascultare și dăruire totală față de Dumnezeu. Pelerinajul a devenit o chemare la convertire interioară, la pace, la dezarmarea inimii și la o viață trăită conform Evangheliei.

În perioada 27 octombrie – 1 noiembrie 2025, cadre didactice din Eparhia Greco-Catolică de Oradea au participat la Jubileul Educației, desfășurat la Vatican, un eveniment internațional dedicat rolului formativ și spiritual al educației în lumea contemporană.

În luna noiembrie 2025, Corul „Buna Vestire – Francisc Hubic” a participat la Roma la Jubileul Corurilor, devenind o expresie vie a Bisericii care cântă, se roagă și mărturisește credința. Un adevărat testament de speranță vie și iubire, lăsat Bisericii și milioanele de suflete din întreaga lume...

În spirit de recunoștință și speranță, acest drum jubiliar s-a încheiat sub cuvintele Papei Leon al XIV-lea, care i-a îndemnat pe credincioși să rămână „pelerini ai speranței”, călăuziți de Cuvântul lui Dumnezeu și de iubirea lui Cristos. Încredințată că Bunul Păstor ține mereu deschisă poarta inimii Sale, Biserica privește spre viitor, așteptând următorul Jubileu și Anul Sfânt anunțat pentru 2033, la împlinirea a două milenii de la moartea și învierea Domnului Isus Cristos.

Mihaela CABA-MADARASI
Biroul de Presă EGCO

Timpul nostru cu Preacurata Fecioară Maria

Pentru a reuși să petreci timpul tău de acum, timpul ce ți s-a dat, împreună cu cineva, trebuie să o dorești, să îți placă acel cineva. Să simți că îți face bine acea prezență, te îmbogățește, te face să te simți **Tu** cel adevărat, cel firesc, cel care are nevoie să se povestească mărturisind, întrebând, umplând un gol, deversând un preaplin de cunoștere ori necunoștere, de întâmplări ale bucuriei ori tulburării, ale necazului personal ori colectiv. **Timpul se cere trăit** și, fiindcă Dumnezeu nu ne-a dorit singuri, **împărtășit!** În părtășia acesta, smerenia tăcerii, a ascultării celui alt este vitală. Toți avem, prin același dar al Lui Dumnezeu oameni apropiați, care ne sunt meniți să ne fie alături într-un fel sau altul, care să ne definească calitatea timpului personal. Mereu apar acele *ajutătoare întâmplări* care ne aduc împreună cu cei prin care Dumnezeu își face cunoscută dorința de a ne arata cum și cât Îi suntem de aproape. El ne vorbește prin tot ce suntem în manifestările noastre și în cele ale zilei pe care ni le rânduieste. Dacă suntem cu El vom înțelege. Nu ne-a lăsat singuri. Ne-a rânduit ca Preacurata Mamă a Fiului Său, Isus, să ne fie **Mamă** ocrotitoare, îndrumătoare pe calea timpului nostru aici.

Nimic nu este lăsat la întâmplare și vedem cum a rânduit și Sfânta Biserică Sărbătorile Mariane: 8 septembrie, *Nașterea Preacuratei Fecioare Maria*, la începutul anului liturgic; 1 ianuarie, *Maria, Născătoarea de Dumnezeu*, începutul anului calendaristic; 15 august, *Adormirea și ridicarea cu trupul la Cer a Maicii Domnului*, la încheierea anului liturgic și celelalte, fiecare în parte cu rost de suflet pe tot parcursul anului.

Neprihănită zămislită, Templu al Spiritului Sfânt, Născătoare de Dumnezeu, Maria ne cere să o cunoștem, să o îndrăgim, *să o urmăm în virtuțile Sale* pentru a ne putea conduce la Isus, la împlinirea vieții în EL. La toate aparițiile, în revelațiile oferite marilor Sfinți, Maria ne cere convertirea, trăirea în Dumnezeu, în **Iubirea** și **Pacea** care este **El**. Cum? Prin deschiderea inimii, prin bunăvoință, îndurare, acceptarea celor ce ni s-au dat și întoarcerea a toate spre bine, prin abandonarea în mâinile Lui Dumnezeu. Vom reuși dacă credem, dacă vom „**Trăind poruncile**”, dacă ne vom ruga pentru îndumare și ajutor.

În apariția de Crăciun - 2025 Medugorje - Preacurata Mamă cu Pruncul în brațe ne-a spus: „*Dragi copii, astăzi, în această zi de har, în mod deosebit vă invit la abandonarea totală în Isus. Copii, oferiți-i toate rănilile și durerile voastre! Copiii mei, numai prin abandonarea totală, Isus se dăruiește vieții voastre, iar acesta este cel mai mare dar pe care îl puteți primi. Rugați-vă pentru a înțelege cât de prețioși*

sunteți pentru ISUS și cât de mult vă iubește EL.”

Da, ni se vorbește. Prin omilii, lecturi, meditații, exerciții spirituale, întâlniri și întâmplări obișnuite, ni se dăruiesc sfaturi, îndrumări, ajutor efectiv, exemple bune de urmat sau atenționări... doar să le vedem, să le înțelegem, zi de zi. Dacă suntem atenți vom observa cum trăirile noastre, sunt măsurate cu măsura darului de Sus, a talanților primiți

și folosiți și a dorinței noastre de **Bine**, de **Frumos** nu doar personală, ci pentru toți. Cât **Har** ni se dăruiește!

Acum, în ianuarie mulțumim bunului Dumnezeu pentru *dar de Eminescu pentru noi, românii*. Dacă vom încerca să medităm la versurile poeziei sale, **Rugăciune**, vom vedea cât de mult a înțeles marele poet Mihai Eminescu din prezența Mariei:

*Crăiasă alegându-Te
Îngenunchem rugându-Te
Înălță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut și întărire,
Și zid de mântuire,
Privirea-Ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară
Marie!*

*Noi ce din mila Sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă a noastre plângeri,
Regină peste Îngeri,
Din neguri Te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!*

Fie ca timpul Anului cel Nou, 2026 să ni se rotunjească firesc în rost prin umblarea alături de Preacurata Fecioară Maria, Maica Domnului și Maica noastră.

Hanukkah – Sărbătoarea Luminilor

Comunitatea evreiască din Oradea celebrează sărbătoarea Hanukkah, cunoscută drept Sărbătoarea Luminilor, un timp de profundă semnificație religioasă, care amintește lucrarea lui Dumnezeu în istoria poporului evreu și biruința credinței, a speranței și a fidelității față de Lege asupra întinericului și a opresiunii.

Sărbătoarea Hanukkah comemorează rededicarea Templului din Ierusalim după victoria fraților Macabei împotriva dominației seleucide, precum și miracolul uleiului care a ars timp de opt zile, deși era suficient doar pentru una singură, devenind un simbol al continuității credinței și al luminii care vine de la Dumnezeu.

La Sinagoga Neologă Sion din Oradea, unul dintre cele mai importante lăcașuri de cult mozaic ale orașului, au fost organizate manifestări religioase dedicate acestei sărbători, reunind membrii comunității evreiești și invitați, într-un climat de respect, comuniune și deschidere față de dialogul interreligios.

La invitația președintelui Comunității Evreilor din Oradea, domnul Koppelman, la aceste momente au participat reprezentanți ai cultelor creștine și ai autorităților locale, printre care Preasfințitul Părinte Virgil Bercea, Episcop greco-catolic de Oradea, alături de Preasfințitul Părinte Sofronie și alte oficialități ale orașului. Prezența acestora a constituit o mărturie a respectului reciproc și a bunei colaborări dintre

comunitățile religioase din cetate.

Pe parcursul fiecărei serii de Hanukkah, în sinagogă are loc ritualul aprinderii hanukiei, sfeșnicul cu nouă brațe specific sărbătorii, însoțit de rostirea binecuvântărilor și de cântări tradiționale, care evocă miracolul luminii și chemarea la fidelitate față de Dumnezeu.

Evenimentele organizate la Sinagoga Sion din Oradea evidențiază importanța dialogului și a respectului reciproc între credincioși, oferind un prilej de întâlnire și comuniune între oameni de tradiții diferite, dar uniți de dorința de pace, lumină și bună înțelegere în viața comunității locale.

Eugen IVUȚ
Biroul de Presă EGCO
Foto: ©Eugen Ivuț

Seară de comuniune a tinerilor la Beiuș

Într-o atmosferă de profundă bucurie și comuniune, tinerii Parohiei Greco-Catolice Beiuș – „Sfinții Trei Ierarhi”, împreună cu cei ai Oratoriului „Colț de Rai”, s-au reunit pentru o seară de rugăciune și întâlnire sufletească, desfășurată sub semnul Adorației Euharistice și al comuniunii sufletelor tinere.

„Biserica, prin oratoriu, rămâne pentru tineri acel ‘acasă’ spiritual în care inimile se regăsesc și se întăresc în credință” – subliniază doamna prof. Carmen Zimen, care i-a văzut pe mulți dintre participanți crescând în acești 10 ani de când coordonează Oratoriul „Colț de Rai” – un loc care duce mai departe carisma fericitului episcop Ioan Suciș prin numeroase activități dedicate pastorației tinerilor. Deși pașii multora îi poartă spre centrele universitare, departe de comunitatea de origine, reîntoarcerea lor este întotdeauna prilej de mare bucurie. În preajma sărbătorii Nașterii Domnului nostru Isus Cristos, tinerii s-au reunit din nou, aducând cu ei entuziasmul, maturizarea și experiențele trăite departe de casă.

Momentul de rugăciune a fost urmat de o seară de comuniune, în care amintirile, mărturiile și bucuria revederii au fost împărtășite cu sinceritate și emoție. A fost o întâlnire care a reconfirmat frumusețea apartenenței la o comunitate vie, în care fiecare este așteptat și primit cu drag.

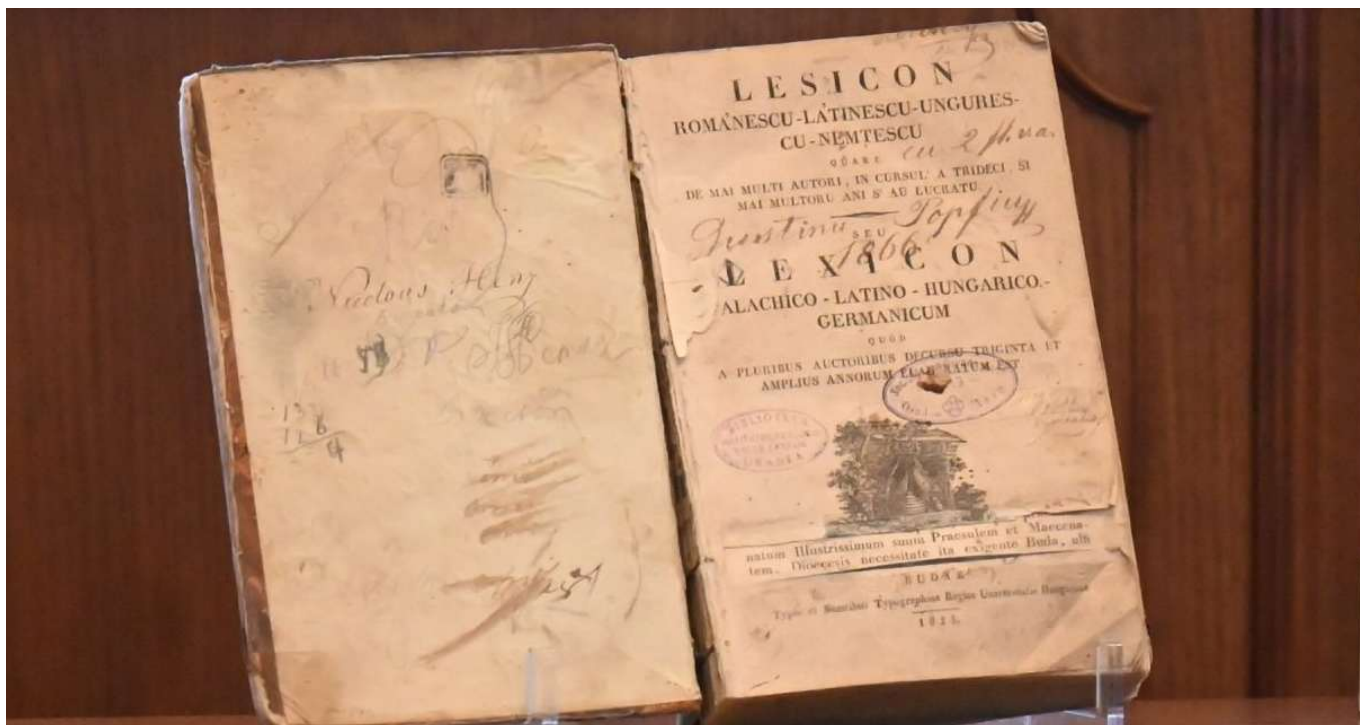

La finalul acestei serii de har, gândul s-a îndreptat și spre îndemnul plin de speranță adresat tinerilor de Papa Leon al XIV-lea, care îi încurajează să nu se teamă să-și trăiască credința cu bucurie și curaj: „Dragi tineri, în fața suferințelor și speranțelor lumii, să ne îndreptăm privirea spre Isus! (...) Biserica are nevoie de inimile voastre tinere, capabile să viseze, să iubească și să construiască punți de lumină în lume.”

În acest spirit, întâlnirea de la Beiuș a fost nu doar o revedere, ci o reînnoire a angajamentului de a merge înainte împreună, cu încredere, speranță și iubire trăită în comunitate.

Mihaela CABA-MADARASI
Biroul de Presă EGCO

Marcarea a 200 de ani de la „Lexiconul de la Buda”

S-au împlinit, anul trecut, 200 de ani de la publicarea Lexiconului de la Buda, o lucrare de referință pentru literatura și filologia română, fundamentală și din punct de vedere istoric. „Chiar dacă astăzi nu mai are valoarea de atunci, este important să ne aducem aminte de anumite lucruri”, a afirmat Preasfințitul Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, luni, 12 ianuarie 2026, în Sala Mare a Primăriei Oradea, în deschiderea conferinței „Lexiconul de la Buda – expresie a politicii culturale vieneze”, susținută de dr. Laura Stanciu. Evenimentul, organizat de Episcopia Greco-Catolică de Oradea, s-a bucurat de participarea unui public numeros de elevi de la patru licee orădene – Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Colegiul Național „Emanuil Gojdu”, Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu” și Liceul „Don Orione” din Oradea –, precum și de studenți teologi, profesori, oameni de cultură și cler.

Cu aceeași ocazie au fost lansate volumele Școala Ardeleană. Antologie de texte (1743–1830), ediție îngrijită de Eugen Pavel, apărută în colecția „Panteon Românesc”, coordonată de prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române, la Editura Școala Ardeleană (Cluj, 2025). Cărțile au fost prezentate de Bogdan Harhăță și Vasile George Dâncu.

În cuvântul său, Preasfințitul Virgil a evidențiat în mod special rolul Oradei în istoria culturală a Școlii Ardelene: „Oradea a avut o profundă legătură cu toți corifeii Școlii Ardelene – Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai, Ion Budai-Deleanu. Cu toții au trecut pe la Episcopia Greco-Catolică.” Ierarhul a

amintit și alte aniversări recente: „Tot în 2025 s-au împlinit 100 de ani de la înființarea primei Academii de Muzică ‘Francisc Hubic’ la Oradea”, salutându-l cu acest prilej pe directorul Școlii de Arte Populare Oradea, domnul Buțiu Liviu Florin.

Adresându-se tinerilor prezenți, Preasfințitul a subliniat responsabilitatea cunoașterii istoriei: „Sunt evenimente pe care trebuie să le cunoașteți, dragi elevi! Mă bucur mult că ați venit astăzi aici. Îl salut pe domnul inspector general prof. Alin Ștefănuț, pe domnul director al Muzeului Țării Crișurilor, prof. univ. dr. Gabriel Moisa, pe directorul Bibliotecii „Gheorghe Șincai” doamna Ancuța Florina Schiop, precum și pe domnii directori ai liceelor participante.”

Invitată să susțină conferința, prof. univ. dr. Laura Stanciu (Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia), specialistă în epoca Școlii Ardelene, a prezentat contextul și importanța Lexiconului de la Buda – lucrare de temelie a lexicografiei românești, instrument științific și manifest politico-cultural al Școlii Ardelene.

În cadrul prezentării, conf. dr. Laura Stanciu, cadru didactic la Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, a evidențiat rolul decisiv al Tipografiei Universității din Buda (TUB) în articularea culturilor și limbilor naționale din Imperiul Habsburgic, în perioada iluministă. Potrivit acesteia, în secolele XVIII–XIX, politica culturală a Curții de la Viena „impunea o singură societate diferențiată doar prin particularități zonale”, urmărind coeziunea prin „promovarea aspec-

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

tului utilitarist al Luminilor”.

Conf. dr. Laura Stanciu a arătat că iluminismul imperial și colaborările academice din spațiul central-european au favorizat nașterea unor direcții culturale majore - panslavismul, panghărismul și panlatinismul românesc - toate intersectându-se cu activitatea editorială de la Buda. „TUB a jucat rolul principal, dovedind felul în care înțelegea să servească comandamentele ideologice și politice ale timpului”, a subliniat aceasta.

Unul dintre aspectele centrale ale conferinței l-a constituit prezentarea evoluției lexicografiei românești și central-europene. Vorbitorul a amintit contribuțiile timpurii din mediul ortodox, precum dicționarul latin-român al lui Teodor Corbea (1693–1703), „o lucrare impresionantă de 377 de foi, cu 34.000 de articole și aproape 30.000 de cuvinte”, realizată după modelul latino-maghiar al lui Albert Molnár, dar adaptată pentru limba română, folosind caractere chirilice. Tot aici se înscrie și Radu Tempea, autor al Gramaticii românești din 1797.

Trecând în secolul al XIX-lea, conf. dr. Laura Stanciu a prezentat eforturile lexicografice comune ale intelectualilor din Imperiu: Dicționarul latin-italian-illir (1801) al lui Joachim Stulli; Lexiconul Budense și Marele dicționar român-latin-german-ungar al Școlii Ardelene (1825); precum și Dicționarul slovac-ceh-latin-german-ungar al lui Anton Bernolák (1825–1827). „Apariția tuturor acestor dicționare evidențiază faptul că discuția lingvistică devenise terenul de confruntare și afirmare a identităților naționale”, a arătat aceasta.

În privința autorilor români, vorbitorul a amintit că, după moartea lui Samuil Micu, TUB i-a avut ca cenzori pe Ioan Corneli, Gheorghe Șincai și Petru Maior, personalități „care au beneficiat de stabilitate, recunoaștere socială și salarii atractive”. Tot ei se numără printre semnatarii Lexiconului din 1825, „primul dicționar românesc tipărit destinat marelui public”, un volum considerat astăzi desuet, dar care transmite „memoria semantică a unui spațiu lingvistic și a epocii care l-a format”.

Conf. dr. Laura Stanciu a arătat că Tipografia Universității din Buda a favorizat dezvoltarea limbilor literare din întregul Imperiu. Au fost tipărite lucrări fundamentale de limbă maghiară (Verseghy Ferenc), slovacă (Anton Bernolák), română (Samuil Micu, Gheorghe Șincai), slovenă-sârbă (Anton Mrazović), ucraineană (Martin Luskay) sau bulgară (Christaki Pavlović). „Cărțile românești, bulgărești, ebraice, grecești etc. au fost tipărite grație contribuțiilor Bisericii, comercianților, intelectualilor sau nobililor diferitelor națiuni”, a subliniat aceasta.

În perioada 1777–1848, Tipografia Universității

din Buda a publicat 5.500 de titluri, dintre care 4.000 în latină, germană și maghiară. Statistica prezentată arată diversitatea impresionantă a producției editoriale: 1.723 lucrări în latină, 1.379 în maghiară, 924 în germană, 672 în sârbă, 278 în română, 229 în slovacă, 127 în croată, 72 în ebraică, 41 în ucraineană, 23 în bulgară și 30 în alte limbi. „Cifrele demonstrează contribuția decisivă a Tipografia Universității din Buda la dezvoltarea culturilor naționale ale popoarelor din Imperiu, tocmai prin apariția publicisticii în limbile materne”, a explicat conf. dr. Laura Stanciu.

În încheiere, aceasta a evidențiat caracterul strategic al activității editoriale de la Buda: „Majoritatea lucrărilor publicate au fost imprimate din ordinul administrației centrale – manuale, lucrări de popularizare științifică, traduceri din istorie și literatură universală – toate integrate într-o politică culturală coerentă a Monarhiei, iar în acest context a apărut Lexiconul românesc, considerat astăzi desuet, dar de o inestimabilă valoare istorică. El nu transmite doar memoria semantică a limbii, ci și memoria epocii în care a fost elaborat. A fost primul dicționar românesc tipărit destinat marelui public, introducând și recomandând numeroase neologisme latinești și romanice, necesare modernizării limbii române literare”.

În încheiere, Preasfințitul Virgil Bercea a reliefat semnificația majoră a Lexiconului și a traducerilor biblice în dezvoltarea limbii române: „Biblia de la Blaj din 1795 nu vine ca o concurență pentru Biblia de la București; dimpotrivă, aduce o evoluție a limbii române. A fost retipărită de Biserica Ortodoxă la Sankt Petersburg și la Buzău, apoi prin Biblia Sfântului Sinod, Biblia lui Șaguna, iar de Biserica Greco-Catolică în anul 2000. Lexiconul de la Buda oferă sensul real al dezvoltării limbii române într-o epocă efervescentă. În secolul premergător publicării lui, Biblia a fost tradusă de cinci ori: două ediții tipărite – Biblia lui Samuil Micu și Biblia lui Petru Pavel Aron – și trei manuscrise păstrate astăzi la Biblioteca Academiei din Cluj.”

A urmat lansarea volumelor „Școala Ardeleană. Antologie de texte (1743-1830)” prin prezentarea domnului Vasile George Dâncu, director al Editurii Școala Ardeleană din Cluj-Napoca, care a vorbit despre colecția „Panteon Românesc” și despre proiectele editoriale în curs și domnul Bogdan Harhăță, cercetător la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” al Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca, care a vorbit despre această importanța acestei antologii de texte în care se văd începuturile culturii române:

„Sunt importante pentru că, în mod normal, când se discută despre Școala Ardeleană, știm din cărțile de

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

istorie doar că a existat acest «curent literar», foarte adesea tratat ca un curent «istorico-literar», ceea ce nu este: este mult mai complex decât atât. Și mai știm că există trei mari corifei, enumerați... Scopul acestei antologii a fost acela de a evidenția că Școala Ardeleană înseamnă o cultură completă – de la cap la coadă. Am început cu textele istorice (vol. 1), legate de cultura noastră istorică, apoi textele lingvistice – printre care și faimosul Lexicon de la Buda –, scrieri literare și traduceri foarte valoroase de tip religios și științific (vol. 2 și 3) și o sumedenie de scrieri adresate omului de rând (vol. 4): aspectul cel mai important al Școlii Ardelene, care nu a propus o cultură de elită, ci s-a născut într-un mediu în care populația era în foarte mare parte analfabetă. În decurs de 50 de ani, au reușit să aducă populația românească de la sat în stadiu de acultura lizare. Au creat o cultură pentru oamenii cărora le era adresată. (...) Vă recomand aceste volume pentru că în ele se găsesc lucrări pe care lumea nu le poate găsi în altă parte!”

Această antologie, îngrijită de regretatul lingvist, filolog și istoric literar Eugen Pavel, apărută în colecția „Panteon Românesc”, este considerată de prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române, „o lucrare esențială, o piatră de hotar, un punct de referință major, reunind cele mai reprezentative texte ale curentului și ajutând la înțelegerea

profundă a evoluției culturii și ideilor din Transilvania secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea, fiind crucială pentru studiul istoriei și literaturii române”.

În încheiere, Preasfințitul Virgil Bercea a mulțumit invitaților, doamnei Rodica Indig, consilier cultural al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, pentru organizarea evenimentului, Primăriei Municipiului Oradea pentru ospitalitate și publicului prezent, adresând un mesaj deosebit tinerilor:

„Voi, dragi elevi, trebuie să vă întrebați: noi, astăzi, reușim să ne încordăm voința și să facem lucruri atât de mari și valoroase încât să rămână în timp?

Precum traducerea Bibliei de către Samuil Micu, spre exemplu. Care dintre voi are capacitatea și curajul de a face lucruri extraordinare? Acesta este sensul întâlnirii de astăzi.”

Elevii au primit în dar, din partea organizatorilor, cartea Transilvania, starea noastră de veghe (Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016), cuprinzând unele dintre cele mai frumoase texte ale istoricului Ioan-Aurel Pop, președinte al Academiei Române, pentru a cunoaște mai bine trecutul nostru istoric și pentru a găsi curajul de a scrie, cu dăruire și implicare, un viitor luminos.

Mihaela CABA-MADARASI
Biroul de Presă EGCO

153 de ani de la nașterea lui Iuliu Maniu

La 8 ianuarie 1873 s-a născut Iuliu Maniu la Șimleu Silvaniei, Sălaj, Austro-Ungaria. Fiul al lui Ioan și Clara Maniu. Și-a petrecut copilăria la Șimleu Silvaniei și Bădăcin, a urmat școala primară la Blaj, absolvind, apoi, liceul reformat calvin din Zalău. A efectuat studii la Universitatea din Cluj (Facultatea de Drept – 1891-1896), pe care le-a continuat la Budapesta și la Viena, unde a devenit doctor în drept în anul 1896.

Revenit în Transilvania, s-a stabilit la Blaj, unde și-a început activitatea de avocat al Mitropoliei greco-catolice și profesor de drept civil la Academia Teologică greco-catolică din „Mica Romă” a Transilvaniei. A fost un politician român, greco-catolic, deputat român de Transilvania în Dieta de la Budapesta, de mai multe ori prim-ministru al României, președinte al Partidului Național-Țărănesc (1926-1933, 1937-1947).

În iunie 1915 Maniu a fost încorporat în Armata Comună austro-ungară și trimis pe frontul italian, de unde a fost demobilizat în 1918, întorcându-se la Arad. Împreună cu personalități de primă mărime ale Partidului Național Român din Ungaria și Transilvania, precum Gheorghe Pop de Băsești și Ștefan Cicio-Pop, Maniu a participat hotărâtor la pregătirea unirii Transilvaniei cu Vechiul Regat. Imediat după întoarcerea din Italia, Maniu a fost trimis la Viena pentru a negocia drepturile minorității române din Transilvania, înființând, la 30 octombrie 1918, la Viena, Consiliul Național al Românilor din Transilvania. Iuliu Maniu s-a numărat între organizatorii Marii Adunări de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, unde s-a decis unirea Transilvaniei cu Regatul României.

În cuvântarea pe care a ținut-o cu ocazia Adunării naționale de la Alba Iulia, Maniu a spus: „Privim în înfăptuirea unității noastre naționale ca la un triumf al libertății românești”. Maniu nu a participat la încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba Iulia. Aceeași atitudine au avut-o și ceilalți lideri naționali și țărâniști dar și capii bisericii greco-catolice, și romano-catolice. Iuliu Maniu s-a opus în permanență guvernării autocratice a regelui Carol al II-lea, iar în particular înființării în 15 decembrie 1938 a Frontului Renașterii Naționale, o formațiune totalitară, care dădea startul unipartidismului român.

În aceeași zi de 15 decembrie 1938, Iuliu Maniu și alți cincizeci de membri importanți (ardeleni și bănățeni) ai Partidului Național Țărănesc, au prezentat

regelui Carol al II-lea un memorandum: Patria de lux. Memorandul românilor din Transilvania (Ardeal, Banat, Crișana, Satu-Mare, Maramureș) prezentat M.S. Regelui Carol II în 15 decembrie 1938. După eșecul politicii lui Carol al II-lea și pierderile teritoriale din 1940, Maniu a refuzat colaborarea cu regimurile instaurate după 6 septembrie 1940.

Începând cu 1940, Maniu a fost un opozant al regimului lui Ion Antonescu, între Maniu, Brătianu și Ion Antonescu existând un schimb extensiv de corespondență privitoare la deciziile politice ale conducătorului statului.

După 23 august 1944 Maniu a luptat împotriva preluării țării de către comuniști, proces pe care a refuzat să-l accepte, încrezător în sprijinul marilor puteri occidentale. S-a opus instalării guvernului Groza la 6 martie 1945, protestând mereu împotriva încălcării democrației, inclusiv prin memorii adresate puterilor occidentale. A obținut, alături de PNȚ, o victorie zdrobitoare în alegerile din 19 noiembrie 1946, rezultate eliminate însă prin falsificarea alegerilor de comuniști. În urma înscenării de la Tămădău a fost arestat, la 14 iulie 1947, de autoritățile comuniste și judecat pentru „înaltă trădare” în procesul început la 29 octombrie 1947.

Prin sentința dată la 11 noiembrie 1947, Iuliu Maniu era condamnat la închisoare pe viață. A fost trimis la penitenciarul din Galați, apoi în august 1951 a fost transferat, împreună cu Ion Mihalache, Ilie Lazăr, Camil Demetrescu, Niculescu-Buzești, N. Carandino și alții din „Iotul Maniu”, la Sighet. S-a stins din viață la 5 februarie 1953 la Sighet, în vârstă de 80 de ani, cadavrul său fiind aruncat într-o groapă din Cimitirul Săracilor, de la marginea orașului Sighet. Este membru de onoare al Academiei Române (1919).

**Sursa: Pagina de Facebook
„Istoria care nu se învață la școală”**

Rezultatele colectei de alimente

Asociația Caritas Eparhial Oradea a organizat în perioada **5 - 6 decembrie; 12-14 decembrie și 19-21 decembrie 2025** în **Selgros Cash&Carry Oradea**, între orele 16.00 – 20.00 colecta de alimente „**Ajută un copil sărbătorii să aibă un Crăciun mai bun!**”

În acțiunea de colectarea am fost ajutați de **12 voluntari** care au realizat **118 ore de voluntariat**.

În acest an s-au donat **69 litri de ulei, 49 kg de făină, 36 kg de zahăr, 18 kg făină de mălai, 84 kg orez, 49 paste făinoase, 145 conserve și 211 dulciuri** diferite. Unele persoane au donat și fructe, băuturi răcoritoare etc.

Din alimentele primite au fost pregătite pachete și distribuite familiilor din Oradea și Livada de Bihor, aflate în baza de date a asociației.

Altă parte din alimentele primite vor fi folosite pentru prepararea mesei de prânz la cantina socială din str. Theodor Aman, Oradea.

Asociația Caritas Eparhial Oradea mulțumește, în numele beneficiarilor acestor alimente, tuturor celor care au donat dovedind faptul că nu au uitat de cei mai sărmani dintre noi.

Pr. Olimpiu Todorean
Președinte

Mărturia unui voluntar...

„O viață întreagă am muncit cot la cot cu oameni și pentru oameni. La un moment dat, când treci timp de treizeci și cinci de ani prin fel de fel de provocări ai falsa impresie că le-ai cam văzut pe toate și le cunoști de asemenea. Însă nu este deloc așa.

Viața îți demonstrează în fiecare zi că e altfel și îți trimite provocări ori de câte ori îi dai voie, dacă rămâi curios.

Așa că, zilele trecute, am îmbrăcat cămașa grea și plină de responsabilitate a voluntarilor. Îmi era dor să dau mâna cu sufletul celor din jur și, pentru că mi s-a oferit ocazia, am acceptat. În timp, am trecut de zeci de ori pe lângă grupurile voluntarilor. A celor care, fără nici o așteptare, dăruiesc din timpul și energia lor pentru a servi unor cauze nobile (într-ajutorare de sinistrați, de oameni bolnavi și nevoiași, care mulți dintre ei nu mai au nici puterea să ceară ori să se tângue). Acum, în prag de sărbători sfinte, am ales să mă alătur acestor persoane dedicate și responsabile, acei puțini și tot mai rari, dar parcă mai determinați ca niciodată. Prin supermarket treceau semeni de-ai noștri, mai gândiți și mai indiferenți ca în anii din urmă. Viața e simplă atunci când privim printre rânduri.

Imparțial am sondat prezentul care mi-a demonstrat încă o dată în plus, dacă mai era nevoie..., că existăm. În orele de demers, revelația s-a dovedit a fi unică.

La un moment dat o fetiță blondă, de patru sau cinci anișori care privea curioasă activitatea celor ce gestionau eventualele donații, și-a tras părintele de mânecă, șoptindu-i ceva la ureche. Nu știu ce i-o fi spus, cert este că, la ieșire s-a apropiat de stand și a depus o punguță mică... însă imensă ca semnificație și sens. Erau trei mici banane care cu certitudine erau pentru ea.

Apoi, ca și când acest simbol nu era suficient, un tânăr cu părul în neorânduială maximă, după ce a cumpărat podoabe de brad, numărând fiecare leu ca să-i ajungă suma, a donat un bax de ulei, arborând un zâmbet extrem de trist, însă cu un aer vădit mulțumit. Nu am reușit să mă abțin, să nu îi mulțumesc în numele voluntarilor alături de care eram. În cuvinte stângace mi-a explicat că nu are familie, provine dintr-un orfelinat, unde încă mai locuiește, iar podoabele pe care le-a cumpărat sunt pentru toți frații lui. Doamne, ce lecție!”

Rezultatele campaniei „Ia și tu Cutia de Crăciun”

Asociația Caritas Eparhial Oradea a desfășurat, în perioada **1 decembrie - 21 decembrie 2025**, campania „**Ia și tu Cutia de Crăciun**”, în care se cerea ca rezultatul renunțării să fie dăruit de fiecare persoană în parte unor familii aflate în dificultate. Campania s-a desfășurat în parohii din Oradea și împrejurimi, școli și licee din Oradea și Sânmartin. Suma colectată astfel a fost de: **29.171 lei**, după cum urmează:

Parohii: 16.906 lei:

Parohia „Maica Domnului”, Oradea, 3.776 lei;
Parohia „Sfântul Nicolae”, Oradea I, 3.690 lei;
Parohia „Duminica Tuturor Sfinților”, Oradea, 2.150 lei;
Parohia „Sfântul Gheorghe”, Oradea, 1.540 lei;
Parohia „Sf. Gheorghe” Seminar, Oradea, 374 lei;
Parohia „Schimbarea la Față”, Oradea, 2.584 lei;
Parohia „Sfânta Treime”, Oradea, 1.045 lei;
Parohia Santandrei I, 1.210 lei;
Parohia Santandrei II, 537 lei.

Licee, școli: 12.265 lei

Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, 2.800 lei;
Colegiul Național „Iosif Vulcan”, 2.170 lei
Liceul Tehnologic „Felix” din Sânmartin, 1.066 lei
Liceul Greco- Catolic „Iuliu Maniu”, 1.032 lei;
Clasele Step by Step, Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Oradea, 4.368 lei;
Grădinița Mina, Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Oradea, 829 lei.

Suma colectată în urma acestei campanii va fi folosită pentru Centrul after school „Sfântul Martin” din Ioaniș; Serviciul dușuri sociale pentru oamenii străzii și pentru Cantina socială din Oradea.

Dorim să mulțumim celor care au hotărât ca renunțarea lor să se concretizeze într-un ajutor material pentru persoanele aflate în dificultate.

Mulțumim cadrelor didactice de la **Liceu Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, Colegiul Național „Iosif Vulcan”, Liceul Tehnologic „Felix” din Sânmartin, Liceul Greco- Catolic „Iuliu Maniu”, Clasele Step by Step, Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Oradea, Grădinița Mina, a Liceului Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Oradea.**

Mulțumim părinților parohi: **pr. Gavril Buboii, pr. Ovidiu Duma, pr. Iulian Robu, pr. Marius Obreja, pr. Ugo Bozzi, pr. Romulus Avram, pr. Sorin Crăciun, pr. Florin Bode și pr. Ionuț Oprea.**

Pr. Olimpiu TODOREAN

Sărbătoare la cantina socială

Ultima zi din lună și din anul 2025 a fost marcată prin sărbătorirea persoanelor care și-au aniversat ziua de naștere în cursul lunii, la cantina socială. Am sărbătorit, plini de bucurie și voie bună, 4 beneficiari ai acestui serviciu social. După servirea ciorbei și iahniei de fasole cu ciolan, am savurat până la ultima bucată de deliciosul desert tiramisu, pregătit cu mare drag de bucătarul nostru.

Nu am sărbătorit doar zilele de naștere ale beneficiarilor, ci și încheierea anului 2025, an care pentru unii nu a fost așa cum s-ar fi dorit, iar pentru unii a fost plin de bucurii și reușite, însă suntem mulțumitori lui Dumnezeu pentru toate...

Mulțumim lui Dumnezeu pentru acest an, în care ne-a privilegiat să fim o mână întinsă și o voce blândă pentru toate persoanele care au trecut pragul cantinei sociale. Suntem mulțumitori pentru oportunitatea pe care am avut-o și încă o avem prin Serviciul social licențiat „Cantina socială” a Asociației Caritas Eparhial Oradea ca să facem tot ce ne stă în putință pentru ca persoanele fără adăpost să se simtă prețioase, precum este fiecare valoros, în ochii lui Dumnezeu.

Dorim ca în anul care intrăm iubirea, bucuria, înțelepciunea și generozitatea să ne fie călăuză mereu! Domnul Isus să vă dea de toate, și când nu vă gândiți să fiți și mai fericiți!

La mulți ani fericiți și sănătoși!

An nou binecuvântat!

Ligia-Ioana DEAC
Asistent social principal

Părintele Andrei Csabai a trecut la cele veșnice

În seara sfântă a zilei de 25 decembrie 2025, Părintele Andrei Csabai a fost chemat la Casa Tatălui Ceresc, după o viață dăruită în întregime slujirii lui Dumnezeu și oamenilor.

Părintele Andrei Csabai s-a născut la 24 octombrie 1963 în Vulcan din părinții Ileana și Andrei. La vârsta de 14 ani a rămas orfan de tată. A avut o singură soră. A terminat studiile liceale în anul 1982, după care a efectuat stagiul militar. Ulterior, până în anul 1989, a lucrat la una dintre centralele Termoelectrice din Oradea.

Pe cale credinței a pășit la începutul anilor '80, în perioada liceului, asumând o formă tot mai profundă odată cu terminarea stagiului militar. Pregătirea pentru preoție a interprins-o în epoca în care Biserica noastră a suferit datorită regimului comunist. A fost sub îndrumarea spirituală a fratelui Mihai Neamțu. Pregătirea studiilor a avut loc sub îndrumarea atentă a Mons. Coriolan Tămâian, a preoților Chișbora Florian și Hossu Vasile, viitorul episcop de Oradea. Studiile și pregătirea pentru preoție au avut loc în privat, conform posibilităților și discreției necesare în acea perioadă.

A fost hirotonit ca preot în 19 august 1990 prin punerea mâinilor Episcopului de Oradea, Vasle Hossu. După acest moment a plecat în Italia pentru completarea studiilor și pentru experiență pastorală.

Ajuns în Italia în octombrie 1990 a locuit un semestru la Colegiul Grec din Roma iar următorii trei ani și jumătate la Colegiul Pontifical *Pio Romano*.

Din 1994 a fost găzduit de Parohia *Santissimo Sacramento* din cartierul Tor De Schiavi, Roma, cu o întrerupere de un an (1995), când a fost invitat la Nocera Inferiore, unde a fost numit viceparoh.

Din 21 octombrie 1996 și până în 30 septembrie 2016 a activat în Parohia *Santissimo Sacramento*, ca preot colaborator iar mai apoi ca viceparoh.

Din 1 octombrie 2016 a fost oaspete al Casei *Madre Tersi* din Roma, casă gestionată de *Surorile oblate a Sfintei Inimi a lui Isus*. În același timp a activat pe lângă parohia *Santa Maria dell Orto* în calitate de viceparoh.

Fratele franciscan Mârza Toader OFMConv. a trecut la Domnul!

Cu speranța creștină în Înviere, Fratele Toader Mârza, franciscan Conventual, a fost chemat de Dumnezeu la odihna veșnică în dimineața zilei de 7 ianuarie 2026.

Fratele Toader Marza s-a născut la 31 mai 1935, în localitatea Telec, sat aparținător de Bicazul Ardelean, județul Neamț, fiind fiul lui Dumitru și Ioana Mârza. A crescut într-o familie numeroasă, cu opt copii: cinci băieți și trei fete.

A urmat școala primară la Telec, iar apoi doi ani de școală profesională la Roman. Nu a fost căsătorit și nu a avut copii, alegând să-și dăruiască întreaga viață slujirii Domnului.

În plan profesional, a lucrat inițial în cadrul Ocolului Silvic până în anul 1962, iar ulterior în domeniul sanitar, activând cu responsabilitate și devotament până la pensionarea sa, în anul 1995.

În septembrie 1995, a intrat în postulandatul franciscan la Roman. În anul 1996, a urmat noviciatul franciscan la Luizi-Călugăra.

După încheierea noviciatului, între anii 1997–2000, a fost de comunitate la Lugoj, la Episcopie. După anul 2000, a depus profesiunea solemnă, iar până în

2004 a activat la Suceava, implicându-se cu dăruire în activitatea Fundației FARA.

Din anul 2004 și până în prezent, Fratele Toader a slujit în comunitatea franciscană din Oradea, unde și-a trăit ultimii ani de viață în spirit de rugăciune, fidelitate și slujire tăcută.

Părintele Beita Gabriel a trecut la cele veșnice

În seara zilei de 16 ianuarie 2026, după o perioadă de suferință, a trecut la cele veșnice părintele Gabriel Beita, preot paroh al Parohiei Greco-Catolice Beznea.

Părintele Gabriel Beita s-a născut la 27 februarie 1976. A absolvit Facultatea de Teologie Greco-Catolică din Oradea. A fost căsătorit și tată a cinci copii. A primit Sfânta Taină a Preoției la 15 august 2018, slujind cu credință și dăruire Biserica lui Cristos.

„Că Tu ești învierea, viața și odihna robului Tău, părintele Gabriel, fratele nostru, Cristoase Dumnezeul nostru, și Ție mărire înălțăm, împreună și Părintelui Tău celui fără de început și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.”

Anuarul Pontifical în format digital

Acum, grație noului Anuar Pontifical digital, este posibil de aflat în cel mai scurt timp totul despre Biserica Catolică.

Anuarul Pontifical este un instrument care, din anul 1860, oferă informații despre structura Bisericii Catolice din întreaga lume și care a căpătat acum o nouă formă, accesibilă de pe computere și dispozitive mobile.

Trecerea de la formatul tipărit la cel digital extinde posibilitățile de cercetare și asigură o mai mare actualitate. Serviciul este accesibil prin intermediul site-ului web: www.annuariopontificio.catholic și al unei aplicații pentru *iOS* și *Android*. Aceasta este o evoluție semnificativă pentru comunicarea Sfântului Scaun, oferind un instrument actualizat zilnic, care depășește limitările publicației tipărite anuale.

Platforma digitală introduce un sistem de abonament, care diferă de distribuția versiunii pe hârtie, ce va continua să fie publicată. Aplicațiile, care pot fi descărcate de pe Apple Store și Google Store, permit consultarea Anuarului pe smartphone-uri și tablete, optimizând experiența pe dispozitivele mobile.

Principalul avantaj este viteza: actualizările zilnice ale informațiilor permit recunoașterea aproape imediată a numirilor și schimbărilor în funcțiile ecleziastice, oferind o imagine actualizată a vieții Bisericii. Posibilitatea de a efectua căutări avansate după nume, dieceză, funcție sau țară face consultarea mult mai eficientă decât formatul pe hârtie.

Secretariatul de Stat a coordonat proiectul prin definirea cerințelor instituționale și a identității vizuale, în timp ce Dicasterul pentru Comunicare a supravegheat dezvoltarea tehnică, crearea bazei de date și integrarea datelor prelucrate de Oficiul Central de Statistică al Bisericii.

Anuarul are numeroși destinatari: dicasterele Curiei Romane, care necesită actualizări zilnice; nunțaturile apostolice și personalul diplomatic; conferințele episcopale; institutele călugărești; universitățile și colegiile pontificale; centrele de cercetare. Dar și jurnaliști, cercetători și operatori de informații ecleziale, cărora portalul le garantează accesul fiabil și imediat la conținut certificat, promovând o relatare mai precisă a vieții Bisericii.

După ce s-a conectat pentru prima dată la noua platformă, Papa le-a mulțumit colaboratorilor săi: „Vă mulțumesc pentru această muncă, care va fi de mare folos pentru atât de mulți dintre cei ce slujesc Biserica. Vă încurajez să continuați în acest spirit de slujire”.

Sunt deja planificate noi actualizări: traducerea în mai multe limbi pentru a face Anuarul cât mai accesibil, funcții avansate de căutare, integrarea datelor istorice din arhive și îmbunătățirea accesibilității în conformitate cu standardele internaționale.

C. L.

Sursa foto: Vatican News

<https://catolicmold.md/posts/anuarul-sfantului-scaun-a-fost-publicat-in-format-digital>

Altare dedicate Fericiților Episcopi Martiri în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea

Vizita Sfântului Părinte Papa Francisc în România și ridicarea la treapta altarelor a celor șapte episcopi greco-catolici a produs schimbări în societate, în Biserica greco-catolică, în arhitectura interioarelor bisericilor.

În Eparhia de Oradea, după 2 iunie, au apărut fresce ale episcopilor martiri în biserica

Schimbarea la față din Oradea și la biserica din Iaz. Un locaș de cult închinat episcopului Valeriu Traian Frențiu s-a construit la Poiana, iar la Stâna de Vale s-a sfințit piatra de temelie a bisericii închinată Fericiților episcopilor martiri.

În Catedrala Greco-Catolică „Sfântul Nicolae” din Oradea, au fost sfințite două altare: a **Fericitului Episcop Valeriu Traian Frențiu** (la 2 iunie 2020) și ale **Fericiților episcopi greco-catolici** (la 5 septembrie 2021, cu ocazia binecuvântării lucrărilor de reabilitare din Catedrală în prezența Nunțiului Apostolic).

Cu cel din urmă prilej, au mai fost sfințite și cele două confesionale, paracliserele Sfintei Fecioare Maria și ale Sfântului Anton de Padova, băncile, scaunele și alte elemente de mobilier bisericesc.

Icoanele, pictarea altarelor și aurirea sunt realizate de artistul orădean Dan Mircea. Proiectarea, sculptura și execuția altarelor, băncilor, confesionalelor și paracliselor au fost realizate de firma S.C. Mobilier Vlaș din Arad.

Identice ca și arhitectură, așezate față în față, într-o comuniune de rugăciune pentru toți cei care se încred în ajutorul și puterea de mijlocire a celor care au fost beatificați după criteriul credinței și fidelității față de Dumnezeu, au în alcătuirea lor icoane și moaște ale fericiților pe care-i reprezintă.

Despre elementele constitutive și decorative ale altarelor am mai vorbit. Rozetele, elementele vegetale (vrejuri, flori de măceș ori cireș, capiteluri corintice cu frunze de acant) sunt similare cu cele de pe iconostasul Catedralei și ale scaunului arhieresc. Crucea este așezată central, pe o construcție cu sens ascensional, o verticală a Înălțării, simbol și cale a mântuirii noastre.

Icoana episcopilor martiri este un medalion al celor șapte: în partea de sus sunt episcopii Eparhiei de Oradea, Valeriu Traian Frențiu și Ioan Suciu, iar mai apoi Vasile Aftenie, Iuliu Hossu, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu. Această construcție unitară, centrată, dorește să sugereze mărturia lor fermă,

comună, în credință și adevăr în fața prigoanei comuniste.

S-a optat pentru o reprezentare realistă a portretelor arhierilor, așa cum încă și-i amintesc o parte dintre contemporanii noștri și cum se regăsesc în fotografiile epocii lor. Este o practică în biserica catolică, aceea de a aduce în fața credincioșilor exemple de sfințenie apropiate ca timp nouă, dovezi ale sacrificiului celor călăuziți de Spiritul Sfânt.

Chipurile lor gravitează în jurul Crucii, a Lumii călăuzitoare, a Luminii Lumii. Pentru a întări și a face mai explicită prezența cristică, coroana de spini și cuiele (instrumente al Patimii), ilustrează asumarea martiriului. Cătușele și fragmentele de zeghe de la baza crucii vorbesc despre suferințele și umilințele din închisorile comuniste, dar, în acest context, și despre victoria asupra Răului. Sfinții noștri au făcut trecerea, prin forța lor spirituală, de la a fi victime ale opresiunii, la a avea „parte cu dreptii”, aceasta fiind biruința care a biruit lumea: credința noastră.

Seninului din mijlocul icoanei i se opune, pe măsură ce ne apropiem de margini, roșul vibrat (sângele martiriului) cu treceri spre nunațe întunecate.

Jocul de alb-negru și suprapunerea oarecum dezordonată sunt expresia haosului și a cenușiului lumii comuniste. Strălucirea dumnezeiască care radiază chipurile Fericiților, Lumina caldă ce îi înconjoară este manifestarea în chip fizic a dragostei pentru oameni și Dumnezeu, prin Isus Cristos, Domnul. Ea comunică cu lumina din jurul crucii și în jurul acestui dialog se construiește și concretizează întreaga compoziție, forța ei. Este mesajul subtil care conduce rugăciunea fiecărui credincios din fața altarului.

Episcopii sunt prezențe ale trecutului recent, iar prin modul lor de reprezentare este evidențiat caracterul lor uman, încă viu, constituindu-se în modele alese, repere, mărturisitori profunzi și uimitori pentru omul simplu, contemporan. Prin virtuțile lor dumnezeiești ei trec granița timpurilor și se înscriu în eternitate.

Icoana și casetă cu moaște, odoare sacre, rămășițe pământești și prezențe spirituale ale celor învredniciți la Cer, ne îndreptătesc să spunem:

Fericiților Episcopi Martiri, rugați-vă pentru noi!

Rodica INDIG
Consilier cultural EGCO